

Никола Вујчић

СВЕДОЧЕЊЕ

повеља

Едиција
ПОВЕЉА

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига сто девета

Уредници
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

На корицама:
Рене Магрит, *The Future of Statues*, 1937.

Никола Вујчић

СВЕДОЧЕЊЕ

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ”
КРАЉЕВО

2014

I

СВЕДОЧЕЊЕ

У сваком од нас постоји ћутање,
сагорело, тврдо и црно, где је, мислиш,
све.

Као што од нараслих грана
настаје угаљ, тако од речи
настаје тишина.

Али, те наоко мртве ствари,
знају да загреју твоје срце.

Ако се угаљ запали, ако се тишина
растишини, плане ватра и од пепела
и смеха настаје ново присуство.

II

ЖАР РАЗГОВОРА

Кад говори, речи му светле. Носе светлост,
згаситу и запаљиву, тешку као угаљ.
Одазивам се, из страха, а страх се, бранећи,
у црно увија.
Црне су му ноге, од пропињања,
пуцају им танки снопови мишића.
Изнутра је врео. Час се уздиже, час
пада, од умора.
И крв му је поцрнела.
Сад ће у пепео да испусти
своје тело.

Кажем ти,
тако запаљено сећање
брзо изгори,
осуши ми уста.
Жива жеравица претвори се у
прхут пепела.
Заћутимо, да га
дах не разнесе.

ПРОЗОР

Подрхтавам, док гледам. Ветар подиже прашину,
са њом одлази и лето. Пројури невидљив топот
како да се време
ишчупало, овде где стојим. Искри се светлост у даљини,
као у пећини, то су једини трагови који сведоче о
постојању.

Нагнут, испружен, желим да дохватим
оно што се у погледу порађа
и брзо одраста,
да га неко други погледом не украде.

ЗИДАЊЕ

Парцелисање празнине.
Подизање, погледом.
Пукла је висина пред очима,
висак опкољен тишином,
њише се. Размахује крила висини.
Сукти празнина.
Камење зарасло у траву
тражи своју дубину.
Исцрпљује ме та невидљивост.
Опире се мајстор
и звиждуком је мери.
Нагнут у шапутању,
поравнавам оно
што тишина открива.

МЕРЕЊЕ ТЕРЕТА

Измерите ово, па колико буде,
нека буде.

Колико издрже капљице –
кап росе, кап кише, кап зноја,
кап мокраће, кап крви...
Плач све то већ садржи.

Измерите ово плакање,
измерите јецање које тресе тело,
измерите тишину, она тражи
дубоку рупу у земљи,
своје скровито место.
Измерите речи као да сам
на саслушању.
Измерите само одговоре.

Измерите ово као да је
моја душа. Пажљиво,
да сазнам колико је има.
Њу још нико није видео,
па ни ја. Измерите
њену невидљивост.

Измерите боре на мом челу,
њихове дубине кад се заталасају,
измерите забринутост
кад се разбистри. Погледајте
сказаљке шта показују
и оно између њиховог треперења.

Трпећу као камен, ћутећи,
јачајући своје постојање,
мален, да лакше станем у шаке,
да би се скупље
жртвовао.

Можда је он већ нечија глава,
замишљена, чије су се мисли
тако стврднуле да су се
окамениле.
И свеједно им је
чији ће их ударац
разбити, у коју ће
даљину пасти,
чије ће их стопе
згазити, у земљу.

НОЋ

Ноћ је као тесто, груша се.
У тој тами, слушама, неко певуши.
Шта ли му је пало у сећање па га је
тако развеселило?
Можда спасава своју душу,
намеран да преноћи
и презими.

НЕСАНИЦА

Земљу и небо спаја црна, масна боја.
У даљини, светла у прозорима су мале рупе које
одржавају дисање. Зграде су гроздови уцветали,
цваст им полако опада. Једна висока, као реса,
виси о петелци бледе месечине. Гледам је, касно ноћу,
са свог прозора, стреса са себе светлост
да би, и она, утонула у ноћ.

ЈУТРО

Разбих се као талас о обалу. Пљеснувши;
остао је само шум.
Једнооке капљице,
хиљаде капљица,
гледајући за мнош,
у дубину
даљине,
плачу,
јер се
не одазивам.

СВЕТЛОСТ завуче се у зид, вири јој
и вијори, топли реп. Круни се малтер,
њушка около. Провирује. Али, сјури се
ветар и отера је.
Тек понека зрака одбија се од камења,
крије се, не знајући шта обасјава.
Слети с листа на лист у дугуљсте капи кише,
изгуби се, па јој вичем – Остани,
да те видим! Ти гледај мене, а ја ћу
гледати тебе!

У ПОДНЕ, кад је светлост највећа,
а тишина врућа,
животиње лапћу воду.
Њушкама близу
а ушима далеко,
ослушкују како дрхти лишће,
како се мрешка вода под језиком.
Једна се трже, све одскочише,
кад се суви лист својим оштрим врхом
забио у бистру површину воде.
Тако бистру да су виделе
своје главе, као да су одсечене, како се
њишу на танкој жици воде.

СВЕДОК

Светлост ствара. Истискује из себе
блештеће ствари.
Искри се, распирујући
радост.
Сјај јача огледала водолежна. Огледам се
у води стајаћици, светлуцаво-зароњеној
између два бусена.
Травке палацају на ветру, гране се напињу на крошњи.
Одозго, уместо стрела, лети
лишће. Осећам га, хрסקаво,
под ногама. Трчећи, да му прискочим
у помоћ.

ПОТОП

Ево ме, на зараслом шумском путу! Одазивам се,
пазећи на сваки корак, али закорачих
у клизаву дубину лишћа и видех, крај стопала,
на дну, као на длану, на блатњавој-сребрнастој позадини
ко педаљ пространој, мирну локву воде. Огледалце
шумско.

Мртва светлост на његовој површини пливала је, хотећи
поглед да ми потопи. Густа, од устајалости, трома.
Једна гранчица над њу се надвила и својим њихањем
жели је покренути. Бар да јој намрешка лице.
Одједном, слетео је лист и насукао се на плићак.
Судариле су се две тишине,
уз огроман прасак.

III

ГОВОР

Искра баци светлост као стрелицу
и проспе се, у ваздуху, у пепео.
У паперју ватре која
лежи на огњишту,
легу се те речи, које завирују,
да ме виде.

РУКЕ

Руке су, уз ноге, труп и главу, највећи видљиви
људски органи.
Ноге траже ослонац на земљи, мишићаве у кретању,
дивље, спремне су на трк, на скок, носећи труп као плен.
Глава је округла, и издужена, као сивкаста сасушена
чаура мака, пуна зрнаца.
А руке, оне су неостварена, закржљала
крила, више личе гранама на ветру, додирују даљину
између нас. Руке имају трепераве прсте као пераје,
имају дланове
пуне ситних линија које представљају наш животни
пут и
кретање. Кад их савијеш готово да можеш обухватити
главу и у тој топлој шкољци можеш сањарити.
А кад их подвијеш под главу, па се испружиш,
забриде кораци
на табанима, пете омекшају, осетиш струјање у венама.
Кад си уморан, наслониш се на руку, налактиш се
и задремаш, замислиш се. Имаш више времена кад се
подупреш рукама. Са дна дланова можеш пити
најбистрију воду, као са извора. Мале хладне капи
прште
са згрчених линија и жлебова, са стегнутих прстију
одбијају се као да се одбијају од камења, али гасе и
највећу жеђ.
Руке су пуне додире, а додире памтимо.
Кад се усправиш и рашириш руке, постајеш живи крст.
Машеш, да те неко види, и одведе, у белину дана.

НЕВИДЉИВО ПРИСУСТВО

Једног лета, сад већ давно, тада млади песник
коме сам објавио књигу под насловом „Округла књига”
убеђивао ме је да у људском организму постоји
орган који
још није откривен. Да, он је у нама, али још не знамо
за њега, каже, исколачивши очи као да гледа кроз мене
не би ли га баш он открио.
Кад би кожа била стакласто прозирна
можда би, неко од нас, бар у неком тренутку и спазио
оно што наш организам крије као највећу тајну,
можда би
нешта засветлуцало у крви, можда би се заглавило
у жилама или
сићушним капиларима. Можда би искочило из неког
откуцаја срца, кажем му скрушено.
Овако, чини ми се, тај невидљиви орган, ако постоји,
пребива у нама
као црв у јабуци који је ушао унутра кроз пупак
зарастао петељком
и сад љуљуска се у својој покретљивој празнини,
варајући
и себе, и нас, о свом постојању. И гони нам крв
на уста и образе
и истерује речи које би да сведоче о њему.
Тад спазих, у његовим очима, како се гнезди тишина,
мека као снег, далека и плава као сан.
Па рекох у себи, тако тихо, да речи потону у шапат,
да нас не чују
за другим столом – Да, има нас више у дисању него
у костима и месу.

РАНЕ

Пуно је знакова, још увек учим да их разазнам
и растумачим. Покушавао сам неке да схватим, да их
отворим – уђем у њихове тајне, али речи ми
ништа не говоре. Као у сну, све је брзо и далеко.
Кад напишем неку реч схватим да немам њено
искуство,
да не могу испричати ни свој живот, оно што је већ
одавно прошло, што се, негде у мени, збило и тако
збијено претворило у ожиљке и жуљеве. Рецимо,
спарушена кожа од вреле воде на мојој левој руци,
врх браде чији ожиљак често оживи у крви...
Да ли ме искушавају? Живи и
живљи што су старији. Сва сећања су се сакрила
у њих. Као кромпир у земљу, закопаш један а ископаш
мноштво.
Пуно је знакова, они носе терет времена.
Као што угаљ, поново, сагоревајући носи терет
ватре и светлости, тако
време нестаје и
настаје бол.

ЦРНИНА

У сну, једна жена, баш моја мајка, коју,
кад се пробудих,
препознах, онакву
какву сам је упамтио, за сва времена, тада
још млада, увек забринута и зато мршава,
рече ми: Нека те речи чувају...
Сад то тек схватам, дрхтећи, пробуђен.
Да ли ме смекшава страх?
Вратих се у оно доба
кад црнину носих, жалећи,
јер црнина све упија. Као овај мрак
кад се ознојен, пренух, пун
кривице. *Сейих се њене главе нагнуше према мојој,
њеног даха у мом... Никад ближи...** Два живота,
у дрхтању, које раздваја време.

---

* Шејмас Хини

БЛИСКОСТ

У дугим зимским ноћима кад сећања оживе
наше младо доба, приче се одмрзну као леденице,
просузе речи, поскочимо умртвљени од ишчекивања.
Сад нас занима само крај јер је почетак далеко,
готово да је ишчезао, па све мислиш,
да ли је то тако или је другачије.
Повезани речима и ћутањем, стиснути у гласу,
у његовој поверљивости, док речи мењају места
мењајући и нас, док се крећу у дугој реченици, осећам
да су ми се неке речи заглавиле дубоко у грлу,
одјекују у јецају, у дубини дланова, у таласима
бора на челу, у дрхтајима моје главе
на твој рамену.

МЕРА

Прошлост не престаје да долази. Тече
из будућег. Нахрупљује! Ево,
погледај – дан се ужарио, па се
урушио. Јутро је стегао у сумрак.
Смањило се размак до онога што гледам.
А шта он мери?
Тај милиметар,
у овом бескрају!

ДЕТИЊСТВО

Кад сам први пут возио бицикл, мислио сам да сам бржи од ветра. Точкови су дрхтали у котрљању, пунио се њихов круг. И одједном, две брзе кружнице, пуне ваздуха, **лоптасте**, забелеле су се од окретања. Уживао сам посматрајући како простор поред мене промиче. Био сам сâм. Звиждало је около у силној
жељи
да ме брзина негде однесе. Јурећи, одржавајући равнотежу између крупног шљунка и дубоких локви, уплашен, да би ме пад приковао за врело, крваво камење (а то ће се једном и десити), свом снагом задржавао сам се на уским точковима и тупим ударцима гума. Жбице збијене у месу ваздуха, који се склупчао у котрљању попут лепеза, хладиле су ми ноге. Цеви, шупље као птичје кости, подизале су ме увис. Био сам сâм. Звекћу педала, и сад чујем, ландара незатегнути ланац док придигнут, са уског, тврдог сица, снажним
замасима ногу,
као да корачам кроз ваздух, помало тетурајући, лево, па десно, десно, па лево, у брзим нагибима, скоро вијорим.
Даљина ме је освајала, а ја сам освајао даљину.

ПОВРАТАК

Овде је била ограда. Овде су биле вратнице. Овде је била кућа. Изнад ових степеница била су врата. У овом срушеном зиду био је прозор. Овде је била соба, тамо је била друга соба, до ње кухиња, ено у трулом поду кашике и ножа. Неколико корака, лево или десно, кад станем, у тим трептајима сусрета, у ужареним изданцима времена, као да сам се километрима удаљио од ове хрпе камења. Кога да чекам? Само су се стабла у дворишту пропела. У њиховим крошњама, замишљеним, ћутљивим главама које ветар рашчешљава, сачувано је време ухваћено у године које су, доле, кроз суву траву, кроз стиснуте сламчице, кроз трње, кроз пукотине и рупе у земљи, прохујале. Нико не зна где, ни када.

БОРАВИШТА

Становао сам свуда. У собицама са дрвеним, неудобним
креветима и шкрипавим столицама, са лавабоом
у ћошку
који све околу влажи док његов млаз, хладан као змија,
спира
сан са мог лица. Завученог у постељу грејао ме је
сопствени дах
који се пушио у магличастим облацима. Сам на свету.
И сад се затресем
кад ми се дах заледи, кад се забели као колут дима.
Становао сам у подрумима, у доњем свету, где
ноге склизну
низ влажне камене плоче, па слетиш, пред
потклобучена врата
а кључ се заглави и онда, снажно, подижеш кваку
и дрмусаш, да даске зашкрипе,
па јурнеш унутра, у наручје таме, у утробу кревета
и слушаш
своје покрете, као да су туђи покрети. Кријеш се,
јер те гледа
хиљаде очију, јер те додирује хиљаду руку. Даноноћно.
Ту те студен
шћућури као што се црв згрчи, сам у себе се увлачећи.
Становао сам, увек, у малим собама. У собицима.
У преграђеним
јазбинама у које бих шмугнуо, чекајући сан, млак, топао.
Укопан, у рову, да би борба за живот била жешћа, где се
сањало и трпело и умарало од жеља.
Становао сам као птица на грани, спреман
да се преселим у гушћу и топлију крошњу.

Пењао сам се, задихан, дрвеним степеницама као да
идем Богу на показанье.
Спуштао сам се низ мрачне ходнике као да сам изгнан.
Становао сам у собама пуним таме, у таквима држе
кромпир да
не проклија. Собе сличне трапу, затрпане са свих страна.
Искривио сам врат гледајући кроз прозорчић
да бих видео
како се сенка, као душа, одваја од зида. Огледајући се.
Како неко долази.
Како голуб, не баш крилата птица, полети, али више се
држи земље,
тек задржавајући висину у замасима крила. Тром се
тетура,
кљуцајући у страху, не због мрва, већ да га неко
не додирне.

Коме да кажем – видиш ли то? Кому?
Крилата тела лете ка рубовима, погледају,
заврте главом и одлете. И мој поглед полети за њима.
Горе нема трагова, трагови се вуку само по земљи.
Тако и сан нестане,
останеш сам у згужваној постељи.
Становао сам ту. Осетиш празнину, да си у њој,
без зидова али ипак стешњен, заморен, глас ти се
згрушава у речи тешке као камење, од њих правиш
ограду, заклон, потпорни зид.
Како да задржим то место? Како да сачувам облике
виђене?

Рој мушица над нагњилом крушком, да ли је то
седочење да она још постоји?
Зуј пчела над слатким трагом,
гране умотане у снег,
руке у пени од сапунице...
Шта оне сведоче?

Сад живим оно што ми се чинило немогућим,
испружених руку израњам на другу обалу.
Избачен на друго место.

IV

СТРЕПЊА

Није удаљеност увек у даљини већ је, најчешће,
у близини.

Тако је и за овим столом.

Испод ножа, у удубљењу кашике, у кришкама хлеба,
у његовим мрвама.

У лицима обраслим у боре.

У речима, и смеху, који их тресе.

МРТВА ПРИРОДА

У соби, слабо осветљеној – нагнута јабука на јабуку.

Држе сјај на жућкастим облинама

да им се не излије у посуду.

Одблесак пада на сто, на црвену шару столњака,

на набубреле кончиће који хоће да се

извуку.

Дршка ножа, искренута, вири.

Да ли ће је неко зграбити, да пресече

ову тишину?

Ћутим, и гледам.

Као да нисам ту.

Из буке, из преломљених речи као из преломљеног
хлеба

настају мрве. Нагнуо сам се да ти пришапћем: то је
нечија глад.

Разбацане мрве, тврде као песак који је неко на нас
побацао.

Како да се усудим да их покупим? Згрнем?

Стресем у гомилу?

Спасем?

ПУТОВАЊЕ

Гледао сам те. Време је прекратко да бих те
упамтио. Загледао сам се, не трепнувши,
у рану која се гноји, поглед ми се лепо.
Зурећи, кроз њега сам нестајао.
Засветуцала је хладноћа твог лица.
Снег је смрзнута светлост коју ни мрак
не може да пригуши.
Окренута леђа бегунца.
Страх који леди.

УМОР

Све је мање нежности. Остале су само
оштрице речи.
Ништа се више не лепи за прсте,
додири су шупљи и шуштави.
Живот се, свакодневно, премара
показујући се.
Оно што чујем не може да добије своје тело
да ми узврати.
Као кад се убодеш на трн, тако је сваки сусрет болан.
Осећања постају равна
и хладна, попут жице.
Жељено измигољи као вода из снега.
Тако бих и ја да извучем
своју живу душу
кроз ово замагљено јутро.

ДОДИР

Миришу руже. Миришу речи руже, а да једна
за другу не знају, већ се у мирису стапају.
Као прсти у шасти, у чврсту песницу, стиснути.
Тек грижа савести раствориће их у топли длан
којим ћу ти помиловати лице. Црвено,
јер је у њега побегао и мој стид.

ЋУТАЊЕ

Понекад осетим да је нека реч закључана, да нема
своје мисли већ, унутра, чува тишину.
Ни за шта не одговара. Нечујну, глас је зањише,
завиче, али не довиче, да би је неко чуо,
да јој се глас отвори,
да јој се тишина проспе,
бар у шум.
Дуби своје дубоко грло
да једном каже како је
у тој дубини
у којој смо некада
сви боравили,
али смо заборавили.
Тако је и она заборавила
оно што је чини.

СЛИЧНОСТ

Отворио сам прозор и његова раширена стаклена
крила
претворила су се у огледала у која се улила даљина.
Сад то далеко могао сам додирнути, прстима
опипати затрављена поља
и брежуљак најежен од ветра.

Могао сам дахом да испуним празне стазе,
да видим како извор надошлу воду избацује,
како стабла повијајући се на пропланку, трепере
и блеште, овде, на стаклу,
а птице, ситне као мушице, роје се у даљини плавог
свода.

Како бршљан пузи уз стабло
снажно грлећи га.

Сва је даљина сад на мом прозору, у неухватливој
прозирности

његовог стакла.

Опколила ме тишином, појачавајући ћутање
и страх, да не помешам речи.

СУМРАК

Тело воде, прозирно. Голо. Гледам како
мигољи, а онда се насуче на камен.
(Као на кревет, испружи се, у загрљају,
пребаци се, и
сурва! Прошири се, у речима.
А ко ће им веровати?)
Истањи се и испразни. Гледам
како нестаје. Тако сахну и осећања,
и место где смо.

ПОКОРНОСТ

Шта говори ова ватра, планула, дрхтавим пламеном?
Боже, језик је то дивљи, само се облизује,
провлачећи светлост као иглу, кроз дим,
притаји се па се пропиње, док се пепео слеже.
Тако су и моје речи покорене. Изречене, па ми
остаје само ћутање. Огњиште као умукло, суво грло.
Ко си ти?
Глас ти је сличан моме гласу,
још говориш, потпаљујеш ватру.

ПОТПАЉИВАЊЕ ВАТРЕ

Док потпирујем ватру, дим уједа за очи,
(Тамо диме, љути диме, тамо су ти врата!)
гранчице се грче, мада су већ суве и осећају
пепео у себи.

Сад ће, недостаје само неколико речи, да плану,
док их гуркам ка искрама које поскакују
по танкој смежураној кори.

Ватро, ватро, ватрице, пробуди се!

Гори, ватро, гори горцем!

Скривена дубоко, изађи као звер,
својим меким, врућим шапама
пропни се и погледај окол.

Распири своју снагу,
да иза тебе не остане ни један угарак
већ само пепео,
само меки пепео

и понеки, ситни, жеравак
као очи које ме знатижељно гледају.

Загреј ми руке
док те додирујем чађаву.

Ватро, ватро, ватрице,
изађи у пламену врућем!

Ако нећеш, ватро, ватрице,
ево, у овој кутијици,
спава огромна ватра,
палидрвца жељна буктиње,
моле ме да их пробудим.

ОДАЗИВАЊЕ

Бојажљива белина стрепи
у свом трајању. Ко ће поверовати
у оно што се на њој покаже?
Загледајући, она је као мрежа
коју неко повлачи, а мој поглед
мамац је за њено покретање.
Успорена, напипава своја
неизрецива места.
Покушава са себе да скине
љагу говора.

ВРЕМЕ

Идући,
спазих, у трави,
пузи пуж без кућице,
пуж голаћ,
задихан и слузав,
мокар од росе,
успузи се уз травку,
припне се,
па се пропне,
погледа даљину.
Преврне се,
тражећи правац.
Оба се враћамо
кући.
Ја журим,
он има времена.

ДАНАС

Данас, то је оно јучерашње сутра које смо очекивали.

Данас, то је већ пола јуче.

Док разговарамо, већ
нестајемо, у времену
које нас храни,
да бисмо били
сутра.

Данас, то је отвор
кроз који
време увире
и односи ме.

СТАРЕЊЕ

Земља, стегнута, спечена. Скамењена.
Наталожена, бела, скорела пржина.
Види, какав пригњечен прапор! Па пескуша у којој
траг открива правац. Црница, заморена, мрви се
у шапату. Прашина, вапи за водом.
Доле, под лопатом, масна иловача,
дланови, влажни од пљувачке, склиски.
Ило под ногама. Камен срастао са лежиштем.
Помози ми, да га из празнине преврнем у празнину.
Ту су ми речи задрхтале.
Смолница, жилаво не да се, али, све дубље,
и дубље, размекшава се. Засјаји, да видим лице.
Све дубље, влажна и црнкаста,
тешка, а онда опет, рахла пржуља,
која чека. Боравиште.
Нови слој.

ЛЕТО 2012

Земља је толико
испуцала
да би мртви
одоздо
могли да провире
у небо.

ЗРНО

Кад му израсте коса, зелена, густа и
лелујава, зањише се, ни на шта не мисли. Само расте.
Али пожутеће од старости. У љуске,
промениће одећу, сазреће његова множина.
По подне, у ветру, у силовитом даху
попадаће гола зрнца, као да никада ништа
нису имала. Само те лепршаве љуске
које су се свукле, јер им је време прошло,
или су биле тесне, одржавају сећање.
Враћају се земљи
да је не забораве, као речи које хоће
да говоре.

Далеко од сунца, у сенци,
од студени, утрнула трава.
Говорећи исто, досадно зелено,
глувонемом и гојазном камењу,
нагиње се и испружа.
Њени зелени,
оштри језици, молећиво
привијају се уз моје ципеле,
да изнесу те зелене ожиљке,
да се на сунцу засјаје.

ЈЕСЕЊИ ПРИЗОР

Време је зарђало све по пољима. Лишће се укрутило
као лим. Шкрипи.
Лукава лисица, у трку, док стигне плен, растера страх.
Боје се утискују
једна у другу. Као моје стопе у влажну земљу пуну
трагова.
Из сунца почиње да се исијива студен. Мраз стеже
белином.
Зажутело, заруменело, поцрвенело. Зашуштало, свуда.
Небо пресвучено облацима. Сунце провирује кроз
њих као кроз
полуотворене капке. Жмирка. Под тако малим кровом,
у собици, у сваком бићу, гомила се тишина.
Као труле јабуке, наслоњене, једна на другу,
да их лепи мекоћа. Тако смо се зближили. Тако смо
нежни,
лако пристајемо. Једни од других, кроз шапат,
узимамо постојаност. Сазрели, имамо више времена.
Али, у шапату труну наше речи,
сабирају и одузимају, све мислећи да је
сигурније да се једна на другу нагну и преспу.
Па, на кога да се ослоним? Зар на твоје раме?
Било би то као мрља на мрљу, сећање на сећање,
образ на образ.
Реч на реч, можда.
Да пролетимо кроз речи, као инсекти из ларве,
у ово поподне и његово време,
до сумрака.

ДНО

Кап поједе кап, порасте и откотрља се. Прибијене једна уз другу, прозирне, да би могле да гледају и хватају у своје мреже, сјаје се, не трепћу. Зграбиће их светлост и убити.

Те капљице расту, заобљене као јагодеице прстију, скупе се па се разлију у воду, у равну, прозирну плочу, у мало огледало. Не могу ништа да сакрију. Дође плаха животињица на појило, раскорачи се, нагне се, загледа се, из своје дубине у дубину огледала и њушкицом, зашиљеном као пупољак, помирише и заљуља љескаву површину. Као да хоће да скочи кроз њу, стриже ушима тишину, слушајући наш разговор и нечији плач.

ПОКАЗИВАЊЕ

Кад разбијеш камен добијеш
камење, добијеш
множину. Али и у њој си сам,
па је још уситњаваш,
у каменчиће, да их лакше бациш,
пљескајући прашњавим длановима.
Тај камен који је потихо растао,
да би био – оволики, да би се могло упитати –
ко је већи слабић? Он, који више
не може да расте или ти, кога је
гледање зауставило.
Он који чува све у својој тежини
или ти који све заборављаш.
Сад се његова тишина и студен
пресипају у тебе,
сад си ти он,
сећање те разбија
у мноштво.

ШАПАТ

Реч. Неколико речи које се међусобно
хране и постају реченица.

Реченице гладне, толико гладне да
измишљају своју жртву.

Извлаче је из сећања, хладну као снег.

Неке речи састругане у сјај њене су очи,

Оштре попут стакла,
усамљеније од кавеза.

Као што капи плету водену површину
тако расте простор између наших уста
и слива се у вир на чијем дну је реч
од које је све ово и почело.

ПОСМАТРАЊЕ

Речи се троше јер се стално крећу.
Замисли, како то нисам знала, каже једна,
како се нисам могла сетити. У брзини сам то
испустила и заборавила. У ћутању претражила сам
и земљу и небо и као мрва пала,
тражећи твоју наклоност.
Као прашина просула сам свој прах,
уситњавам се и даље, томе нема краја.
Једном су ме, као бомбону,
извадили из шуштавог целофана
и истопили у сласти али ништа у мени
нису нашли. Тек жудњу за новом слашћу.

Речи куцају као срце, неприметно, подижу нас
и спуштају. Једна у небо, друга
у блатњаву земљу, једна као јарбол у висину,
друга међу хладне таласе воде.
Да ли знаш које су то речи, питам.
Да ли их у жамору распознајеш?
Реч мења реч, то је тренутак који
траје као трептај листа на ветру,
као крила лептира кад се склопе и нагло
раскриле, одскоче са цвета.
Множе се испод трепавица,
чекају да излете.
Сви су начуљили своје мишје уши
мислећи да знају све још од давнина.

Једна другој дошаптава – пусти ме да говорим,
припије се као да ме последњи пут чујеш,

нећу да понављам, ако и понављам то тек
изливам своју сувишност. Присећам се
шта нас све повезује, додаје једна другој.
Како им веровати?
Кад их нападаш, скоче као чопор паса
и из те писке избије свађа.

Речи ће то претворити у оно што волиш.
Као што у зрну постоји пукотина или танко место
крз које ће проћи клица пуна снаге
и речи ће се појавити
јер нас њихове мале уши слушају.
Наш глас, оштар као шило,
пробиће тишину
у њиховој мекој дубини.

НАШ ЈЕЗИК

Наше тело се састоји од главе, трупа, руку и ногу.
Од меса и пет-шест литара топле, црвене крви
која струји телом.

Од костура са двеста једанаест, и више, костију и
кошчица.

Од жила, жилица и живаца.

Од очију, ушију, носа и уста.

Од образа у које се сви куну.

Од коже из које, као из земље, расту длаке
и као канџе, тврди, оштри нокти.

Од срца које се за све пита.

Од тачних бројева.

Од боли.

(Препући ће ми срце, кажем.

Боли ме душа, шапућем ти.)

Од посуда које пресипају,
једна у другу, своју течност.

Од органа који раде у телу као у руднику.

Од мишића који подижу тај терет.

Језик је најснажнији мишић у телу.

Најснажнија кост је доња вилица која чува уста.

Ту, црвен зеко, по пећини скаче
и хвалише се:

Што год си чуо ја сам ти казао.

Све што си рекао од мене си чуо.

О ПЕСНИКУ

Никола Вујчић рођен је 1956. године у Великој Градуси, на Банији (Хрватска). Дипломирао је књижевност на Филолошком факултету у Београду.

Објавио је књиге песама:

Тајанствени стирелац (1980)

Нови прилози за аутиобиографију (1983, друго, допуњено издање 2008)

Дисање (1988)

Чисти илисти (1994)

Када сам био мали (1995)

Прејознавање (2002)

Звук тишине (2008)

Расути звук (2009)

Докле поглед дојире (2010)

Докле поглед дојире и нове песме (2012)

Песме су му превођене на енглески, немачки, француски, шпански, шведски, руски, чешки, словачки, мађарски, румунски, пољски, јерменски, словеначки, македонски.

Објављене су му књиге изабраних песама на румунском језику *Ноћи и друге песме* (Noptile și alte poeme, Темишвар, 2011), македонском *Докле поглед дојире* (До кај што погледот допира, Скопје, 2011), пољском *Тишина у камену* (Cisza w kamieniu, Варшава, 2013) и бугарском *Докле поглед дојире* (Докъдето погледът достига, Пловдив, 2013).

Приредио је за штампу необјављени роман Меше Селимовића *Круж* (1983) и *Анџологију српске народне књижевности за децу* (1997, 2006, 2008).

Преводи са руског.

Добитник је награда „Браћа Мицић” (1993), Змајеве награде Матице српске (2002), Дисове награде (2009), Мирослав Антић (2011), Ђура Јакшић (2011) и Бранко Миљковић (2011).

У издању Матице српске у библиотеци Змајева награда објављен је зборник радова посвећен његовој поезији под насловом *Поезија Николе Вујчића* (2008).

Члан је Српског књижевног друштва и Српског ПЕН центра.

Живи у Београду.

У ОВОЈ КЊИЗИ

I

- 7 Сведочење

II

- 11 Жар разговора
12 Прозор
13 Зидање
14 Мерење терета
16 Ноћ
17 Несаница
18 Јутро
19 (светлост)
20 (у подне)
21 Сведок
22 Потоп

III

- 25 Говор
26 Руке
27 Невидљиво присуство
28 Ране
29 Црнина
30 Блискост
31 Мера
32 Детињство
33 Повртатак
34 Боравишта

IV

- 39 Стрепња
- 40 Мртва природа
- 41 Сто
- 42 Путовање
- 43 Умор
- 44 Додир
- 45 Ђутање
- 46 Сличност
- 47 Сумрак
- 48 Покорност
- 49 Потпаљивање ватре
- 50 Одазивање

V

- 53 Време
- 54 Данас
- 55 Старење
- 56 Лето 2012
- 57 Зрно
- 58 Осој
- 59 Јесењи приказ
- 60 Дно
- 61 Показивање
- 62 Шапат
- 63 Посматрање

VI

- 67 Наш језик
- 69 *О ђеснику*

Никола Вујчић

СВЕДОЧЕЊЕ

Едиција

повеља

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига сто девета

Уредници и рецензенти
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Издавач
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ”
КРАЉЕВО

За издавача
ДРАГАНА ТИПСАРЕВИЋ

Главни и одговорни уредник
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Ликовни уредник
ДРАГАН ПЕШИЋ

Секретар Уредништва
ВЕРОСЛАВ СТЕФАНОВИЋ

Штампа
АНАФГРАФ
Краљево

Тираж
500

Краљево
2014

